

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 8597

Tarih : 23.10.2024

10/1964

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de yurttaşların %90’ının deprem kuşağında yaşamasına rağmen gerekli bilinç düzeyi yakalanmamış, etkili tedbirler alınmamıştır. Deprem olgusunun büyük bir tahribata neden olduğu kentlerden bir tanesi de Van’dır. Özellikle 23 Ekim – 9 Kasım 2011 tarihlerinde meydana gelen iki depremle birlikte ciddi bir yıkım yaşanmış, yüzlerce yurttaşımız hayatını kaybetmiştir. Buna rağmen gerekli adımlar atılmamış, barınma ve imar sorunu başta olmak üzere esnaf vergi yükü altında bırakılmış, ağır hasarlı şehir stadyumu dahi yıkılmamıştır. Bu nedenle Van depreminin 13’üncü yıldönümünde süregelen sorunların belirlenerek etkilerinin kalıcı olarak bertaraf edilip depreme dirençli kent için bir programın ortaya konulması amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Gülcan KAÇMAZ SAYYİĞİT

Van Milletvekili

GEREKÇE

Geo-stratejik konumuyla önemli bir kavşakta bulunan Van; potansiyelinin aksine sağlıktan eğitime, tarım ve hayvancılıktan ekolojiye, işsizlikten yoksulluğa birçok sorunla boğuşmaktadır. Özellikle 23 Ekim 2011 tarihinde meydana gelen Van-Erciş merkezli 7,2 şiddetindeki deprem ile 9 Kasım 2011’de yaşanan 5,6 şiddetindeki Van-Edremit merkezli ikinci depremle birlikte sosyo-ekonomik sorunlar derinleşmiştir. Siyasi iktidarın Van’da yaşanan depreme ilk müdahalesi çokça tartışılmış, doğru zamanda ve etkili bir şekilde atılmayan adımlardan dolayı sorunlar kronik bir hal almıştır. Bugün de Van’da süregelen birçok sosyo – ekonomik krizlerin dönüm noktası Van depremidir.

Van’da 13 yıl önce iki hafta arayla yaşanan depremlerden dolayı 644 kişi yaşamını yitirirken binlerce yurttaş yaralanmıştır. Söz konusu depremlerde yıkılan binalar binlerle ifade edilirken Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) açıkladığı veriler de yıkımın boyutlarını ortaya koymuştur. AFAD deprem sonrasında konut, işyeri ve ahır bazında 48.689 yıkık/ağır hasarlı, 22.483 orta hasarlı ve 73.058 az hasarlı yapı olduğunu açıklamıştır. Kamuoyuyla paylaşılan verilere bakıldığında hasarsız yapıların, incelenen tüm yapılar içerisindeki oranının yaklaşık %23 olduğu, incelenen her 100 yapıdan yaklaşık 77’sinin depremden bir ölçüde etkilendiği gerçeği görüldüğünde Van’da yaşanan yıkım ve tahribatın boyutları da kolaylıkla anlaşılmaktadır.

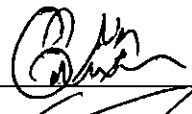
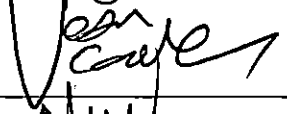
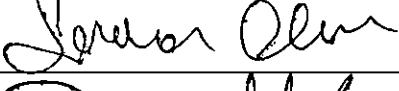
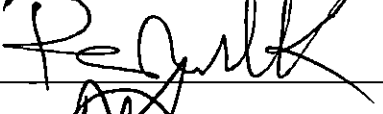
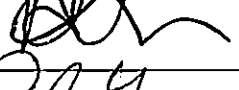
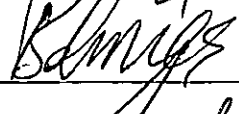
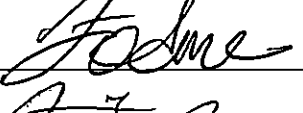
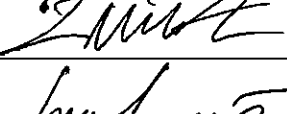
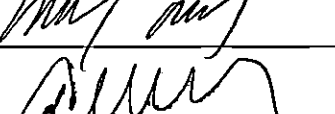
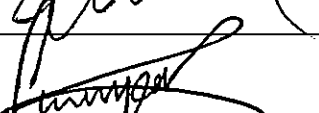
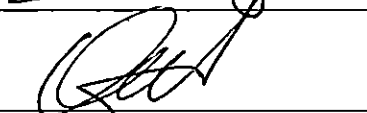
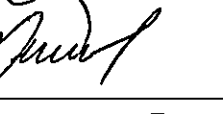
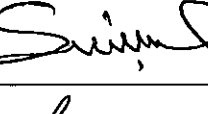
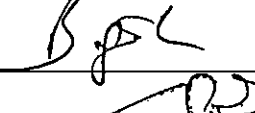
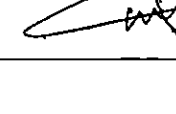
Depremi şiddetine ve yıkım alanının genişliğine rağmen gerekli adımlar hızlıca atılmamış, kurtarma ekiplerinin bölgeye sevk edilmesi bir krize dönüşmüştür. Özellikle siyasi iktidarın “potansiyelini test etmek amacıyla” ilk etapta yurtdışından gelen yardım tekliflerini reddetmesi bugün de acıyla hatırlanmaktadır. Deprem öncesinde yaşanan ihmal ve eksiklikler, depremin sonrasında derinleşmiş; sorunlara bütüncül ve kalıcı çözümler geliştirilmesi beklenirken Van’ın afet bölgesi ilan edilmesi çağrısına olumsuz yanıt verilmiştir. Oysaki ülkenin farklı bölgelerinde yaşanan sel felaketlerinde, meydana gelen depremlerde doğru ve yerinde kararlarla afet bölgesi kararları alınmış, yurttaşların daha büyük mağduriyet yaşamamasının önüne geçilmiştir.

Depremle yıkılan Van halkının yaşadığı ikinci bir deprem ise ekonomik kriz olmasına rağmen ısrarla vergi terkinin uygulamasına gidilmemesidir. Oysaki esnaf, bir yıldan fazla süre işyerini açamamış, aylarca şehir dışında yaşamak zorunda kalmıştır. Özellikle küçük esnaf, mal alım satımında içinden çıkılmaz bir noktaya gelirken vergi terkinin yapılacağı beklentisiyle vergiler de yıllar içinde birikmiştir. Siyasi iktidar, vergi terkinin konusunda verdiği sözleri tutmamış, 2011/2355 Sayılı bir kararname ile sadece erteleme yoluna gidilmiştir. Mücbir sebep halinin sona ermesiyle birlikte Van esnafı, biriken vergi borcunun altında ezilmiştir. Dolayısıyla geçmişte depremden dolayı Sakarya esnafının bir kısım vergi borcunu almaktan vazgeçen devlet, Van’da ısrarla bundan kaçınmıştır.

Van’da depremin etkilerinin sürdüğü alanların başında barınma gelmektedir. Her ne kadar binlerce TOKİ konutu yapılsa da işsizliğin ve yoksulluğun yüksek olduğu bir kentte borçlanma ile altından kalkılamaz bir mağduriyet yaratmıştır. Bazı TOKİ bölgelerinde sosyal donatı ile bina yönetimleri sebebiyle sorunlar devam etmektedir. Bunun yanında depremin üzerinden geçen 13 yıla rağmen hâlâ konteynırlarda yaşayan aileler bulunmaktadır. Bugün Van şehir stadyumu da depremin izlerini taşımaktadır. Depremden ağır hasar almasından dolayı yıkılıp yeniden yapılması gerektiği belirtilse de yeni bir stadyum yapılmasından imtina edilmiştir. Stadyum dahil olmak üzere depremden sonra yıkılması gerektiği halde binlerce

yapının yıkılmadığı, birçok defa başvurulmuş imar affıyla dirençsiz yapıların korunduğu belirtilmektedir.

Van'da 13 yılda yıkılan binaların enkazı kaldırılmış olsa da sosyo-ekonomik enkaz yerinde durmaktadır. 6 Şubat 2023'te yaşanan depreme rağmen teyakkuza geçilmezken kentlerin özgün yapısına uygun tedbirler alınmamaktadır. Van'da da depreme yönelik herhangi bir hazırlık yapılmazken binaların depreme dirençli hale getirilmesi, güncel fay hatları haritasının paylaşarak eğitimlerle toplumsal farkındalığın geliştirilmesi, toplanma ve barınma alanlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu amaçla Van'da 2011 yılında meydana gelen depremlerden bugüne yansıyan sorunların belirlenip etkilerinin ortadan kaldırılmasını sağlamak için bir araştırma komisyon kurulması gerekmektedir.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	